

1096 29 111 96 542

જેન મોકલવાથી રહેર મોહચિત ઇસ્લામ તરફથી મફત મળશે.

નસીહતના બે બોલ.

રચનાર

મવલાના મોલવી હાફેઝ ગુલામ
મોહામ્મદ ખીન હાજી હાફેઝ સાહેબ.

ખીજી આવૃત્તિ—પ્રત ૧૦૦૦

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

અનબુમને મોહચિત ઇસ્લામ.

રાંદેર.

અમ. જ. પોસ્ટવાલાના સુસ્ત “ઓદાબક્ષ”
પ્રેસમાં છાપ્યા.

શને ૧૩૧૪ હીજરી શને ૧૮૯૬ ઈસ્વી.

શાં સિયાહી વાંડ મોહી જુગા રાસ્ટ્રદની પાસે.

નસીહતના બે બોલ.

શરૂ અલ્લાહના મામથો ને મોટો મેહુરબાન
અને રહીમ છે.

ઓ ખુદાવંદે કરીમ ! આ શું થઈ પડ્યું છે હમારી
આ ગફલતની આંખો ખુલતી નથી; આંખો છતાં આંધળા
છીએ. અરે ! હમને કેમ સલગાતું નથી; કાનો છતાં બેહેરા
છીએ. ઓ પરવરદીગાર તું હમારા સર્વે પાપ માફ કર કે
જેથી હમારું દિલ રોશન થાય અને તારી ખરા દિલથી
માર્ગના કરીએ અને તારા હબીબ હઝરત મોહમ્મદ સાહેબ
(સલ્લલ્લુ આલેહે વસલ્લેમ) તથા તેમના અસહાબો ઉપર
દરદો સલામ નોકલીએ.

સાહેબો મારા દિલમાં એક વખતે એવો વિચાર
ઉત્પન્ન થયો કે અરે તું બીજી કોમોને માટે ચોપાનિયાં તથા
નસીહતનામાં લખે છે પણ “પ્રથમ ખેરા બાદ દુરવેશ.” તું
આપણી કોમને હાલના કેટલાક ખુરા રિવાજોથી બચવાને
શા માટે નસીહત કરતો નથી ? ખુદા કરે ને તારી નસીહતોથી
આપણી ઉંઘણસી કોમની આંખો ઉઘડે અને કંઈ અસર
થાય અને બેરી ખુરાઈઓથી બચે, એવા વિચારથી આ એક
નાનું ચોપાનિયું સને ૧૮૯૦માં તૈયાર કરી તેનું નામ
“નસીહતના બે બોલ” રાખી આપણા લોકોના
ફાયદાને માટે છપાવ્યું. પરંતુ તેની સર્વે નકલો જલદી ખપી
જવાથી હાલમાં મારા કેટલાક મિત્રોની ભલામણથી કેટલાક
અગત્યના સુધારા વધારા સાથે ફરી છપાવવામાં આવ્યું છે,
અને મને પૂર ખાત્રી થઈ છે કે આ ચોપાનિયું આપણી
કોમને માટે ઘણું ઉપયોગી થઈ પડ્યું છે. ખુદાપાક આપણ
સર્વે ઈસલામી ભાઈઓને નેક તોફીક દીએ કે આ
ચોપાનિયાંની નસીહતોથી ફાયદો ઉઠાવી મને હુમેશં
ખેરથી યાદ કરમાવે.

હવે મુરખખીઓ હું આપ સાહેબોથી માફી ચાહી
આપની ખીજમતમાં નસીહતના બે બોલ ચૂકવાની રખ
લઉં છું. જો કે હું સારી પેઠે જાણું છું કે નાને મ્હોડે
મોટી વાતો કરું છું તથા “ખુદ કઝીહત બાળઓને નસીહત”
પણ આપ સાહેબોએ મારા હાલ ઉપર વિચાર ન કરતાં
સમજવું કે અગર દિવાલ ઉપર પણ કંઈ નસીહત લખેલી
હોય તે ઉપર પણ આપણે અમલ કરવું જોઈએ.

મેં ઘણીવાર વિચાર કીધો કે અરે જીવ જ કરશે તે
ભરસે તેમાં તને શાનો સંતાપ? કોઈ તારી વાત સાંભળનાર
છે ? પરંતુ મારા ઇષ્ટિઆરની લગામને હઠીસ શરીરે પકડી
જીને તેથી મારું દિલ આ લખાણ ઉપર ખેંચાયું. હજરત
ફરમાવે છે કે માણસ જાતને નસીહત કરવાની ત્રણ તરેહ છે.
પહેલી એ કે પુરા કામ કરનારને દબાણ કરી રોકવો. બીજી
એકે અગર દબાણ નહીં કરી શકતો હોય તો સમજીતી આપી
રોકવો, અને ત્રીજી એ કે અગર દબાણ પણ ન કરી શકે
અને સમજીત આપીને પણ ન રોકી શકે તો તેના તરફથી
દિલમાં પુરાઈ રાખે. અને હજરતનો કોલ છે કે આં છેલ્લો
દરજો ઇમાનના ઝઘડું હોવાનો ! સમજ્ય છે તેથી ખુદ
તમામ માને મોટો એહેસાન છે કે મને ખીજ દરજમાં પેદા
કીધું તને તેથીજ આ લખવાને હું શક્તિવાન થયો છું.
મારે કહ્યું કે કહત નસીહત પેહોચાડવાનું કામ છે ફરી માંનવું
કે ન કરવું એ આપ સાહેબોનો ઇષ્ટિઆર.

ફરી રાગ તથા વાળુ ગાળું ખિલકુલ હરામ છે એની
સાબેતી કરવાની કાંઈ જરૂર નથી. કારણકે તેતો સર્વે ભાઈઓ
જાણે છે. પણ તેની પુરાઈઓ જે ખુલ્લી માલમ પડે છે તે
જહેર કરવી જોઈએ. આપણી કોમમાં તાચ, કુમણીઓ તથા
ઢોલકીનો રિવાજ ઘણો છે તેને દૂર કરવાની ખુદ પાક સૌને
માફી દીએ. તાચ, કુમણીઓ તથા ઢોલકીની પુરાઈઓ
એક ખીજ સાથે સરખાવતાં આપણને માલમ પડે છે કે

કુમળીઓ તો હરામજીનીનાં નાચ કરતાં પણ વધારે ખુરી છે, કારણકે નાચ તો મરદોમાં થાય છે અને તેની ખુરાઈઓ મરદો ઉઠાવે છે, પણ કુમળીઓ તો ઝારતોમાં બેસી ગાય છે અને વેપ પણ કાઢે છે, જ્યો મરદો કરતાં ઝારતોનું તે ખુરાઈઓમાં રસવું વધારે નુકસાનકારક છે. કારણકે કુમળીઓ જો ગાય છે તેવા તો ખુદા અને રસુલની તારીફ અથવા ઈશકના ગાયનો અથવા ફાદેશ ગાલ ગલોચ હોય છે. ત્યારે જો ત્રણેમાં ખુદા અને રસુલની તારીફ તો બહુજ કમ હોય છે. કમ હોવાનું કારણ એકે કુમળીઓ તો રક્ત મોજ શોખને માટે બોલાવવામાં આવે છે. અને ખુદા અને રસુલની તારીફમાં મોજશોખ ક્યાંથી આવે ? આ ઉપરથી સામેત થાય છે કે કુમળીઓના ગાવામાં ઈશકી વાતો તથા ખુદલી બેહ્યાઈની વાતો ઘણી હોય છે. ત્યારે વિચાર કરો કે આપણી કોમ સફર કરનારી છે જ્યો બેશ લાંબી મુદત વગર ઘણીએ કાઢે છે, હવે એવી ઈશકની અને બેહ્યાઈની વાતો જ્યારે તેઓ સાંભળે ત્યારે તેઓની શહવત જોર કરે એ મરદો કરતાં ત્યારે નુકસાનકારક હોય કે નહીં તે ખુબ ગોર કરી સમજો.

વળી જરા ગફલતના પરદા હઠારી જુઓ કે જેઓને નાચ રંગ જોવાનો ઘણો શોખ હોય છે તેઓ કંઈ નહીં તો બે ચાર ગજલો પણ મ્હોડે યાદ કરી લે છે. આપણી કોમના વીશથી પાંત્રીશ વર્ષની ઉમરવાળાઓનું હાલ તપાસ્યાથી તે સાફ માલમ પડશે. ત્યારે મજકુર કાયદા મમાણું કુમળીઓની સાંભળનારીઓ પણ કેટલીક ગજલો યાદ કીધી હશે. એમપણ સાંભળવાનાં આવ્યું છે કે જેમ મરદો નાચની મજલિસમાં પોતાની પસંદગીના ગાયનોની હરામજીને ફરમાશ કરે છે તેમ ઝારતો પણ કુમળીઓ પાસે પોતાની પસંદગીની ગજલો બોલાવે છે. આ ઉપરથી ખુદલું જણાઈ આવે છે કે ઝારતોને ગજલની બેચાર કડીઓ તો મરદો યાદ હોવીજ જોઈએ, ત્યારે આગળ જતાં શું ન થીખશે ?

આપણી કામમાં જો આપણે તપાસીએ તો તેમાં સર્વે નમાઝી નહીં નીકળશે તેમ સરવે એ નમાઝી પણ નથી. શરિઅતવાલા કહે છે કે રાત્રે કોટલી જોરથી ધબ્બાદત ન કરે કે જથી બીજાઓને તકલીફ પોહોચે. ત્યારે વિચાર કરે કે આખી રાત આવા બુરા કામમાં ધાંધલ કરવાથી પાડ પડોસી નમાઝીઓને જે ઈજ્જત થાય અને તેઓની સવારની નમાઝ બચે એ કોટલા દરજ્જાના વખાલનું કામ છે તે સોચો.

પરદામાં બેસનાર માણસની નહચત અગર બુરા કામ તરફ થાય તોપણ તે કરી શકે નહીં કારણકે તેને લોકોના ખોદ રહે છે. પરંતુ જ્યારે કોઈ માણસ આગળ દોરવનાર મળે તો પછી તેની ભુરફીમાં આવી, ચરિત્ર શીખી, ભુંડા કામ કરવા તૈયાર થાય છે, ત્યારે આ કુમણીઓને કુટણી ઓ કરતાં કમ દરજ્જે ગણવું નહીં. ત્યારે જો એના બંધ કરવાના ઉપાય નહીં લેશે તો એમ માલમ પડશે કે આપણી મા બેનો પાસે કુટણીઓ જાહેર રીતે આવે અને આપણે તેઓને ન રોકીએ એ કોટલા દરજ્જાની મૂર્ખાઈ છે તે અકલ મંદ માણસો ખુદ સમજશે.

ગાવા વગાડવા તથા નાચવાનો ધંધો ખૂબ નીચ છે. જો તો નાનપણમાં એ ધંધો કરે છે તેઓ ઘડપણમાં પેલી કાંઈક મમાણે “જીવાનીમાં છીનાણું તો ઘડપણમાં કુટણપણું” જરૂર કરશે. એ ઉપરથી સમજવું જોઈએ કે અગરજો આરતીને શરૂઆતથીજ એવાં બુરા કામો કરતાં ન અધકાર્વીએ તો આગળ જતાં તેઓ બેશરમ થઈ છટેલ નીવડે એમાં કોઈ તઅજજીબ નથી.

જે જગ્યાએ કુમણીઓ ગાય છે ત્યાં સર્વે વગર ધણીની તેમજ સર્વે ધણીવાલીઓ હોતી નથી. ત્યારે વગર ધણીવાલીઓને તો બુરા લક્ષણો સુઝે એમાં નવાઈ જેવું નથી. મગર ધણીવાલીઓ પણ કોટલીક બુરાઈઓ સીધી છે. ત્યારે રંગ મગ સાંભળવા બાબતે છે ત્યારે પાતળા

ખાવિંદની રજા લઈને જાય છે કે નહીં ? જો કહે કે વગર રજાએ જાય છે તો એથી મોટી ખુરાઈ ખીલ કઈ હશે. નહીં તો રોજાને વાસ્તે શરિઅતવાલા એમ કહે છે કે પોતાના ખાવિંદની રજા લઈને રાખે, કારણકે કદાચ તેના ખાવિંદના ઇરાદો દિવસે સુવાનો હોય. ત્યારે રાતની વખતે એવાં ભુંડા કામમાં પોતાના ખાવિંદની રજા વગર શામીલ થાય તો એ કેવી ખુરાઈ તે તમે સમજો. અને રજા લઈને જાય તો એ કેવી શરમની વાત છે કે જોરાવ પોતાના ખાવિંદને ઉલ્લુની માફક દરચૂસ બનાવી ઘેર સુવડાવી નાચ રંગમાં જાય એવા માણસનું જીવવાથી મરવું બેહતર છે. હાય અફસોસ, અજ્ઞે કેવો વખત આવ્યો !

એ તો સાધારણ કાયદો છે કે એક ચીજ જ્યારે મોટા માણસોને ત્યાંથી નીકળે ત્યારે ખીલજો અને ત્યાં તે થકા વગર રહેજ નહીં. અને રહેતાં રહેતાં તે રીવાજ એટલે દરજે થઈ પડે છે કે તે ચીજ વગર કાર થાયજ નહીં. જેમ દાખલા તરીકે આપણી કામમાં ઠાઈ લગન વગર નાચે થતું નથી, અને જો કદાચ થાય તો લોક તેને બોલે છે. એવીજ રીતે આ હુમણીઓની ખુરી રસમ જેમ આપણી કામમાં ચાલુ છે તે રહેતાં રહેતાં એટલે દરજે કાયમ થઈ જશે કે તે વગર ખિલકુલ ચાલશેજ નહીં. જેથી બિચારાં ગરીબો ઉપર એક મોટો બુલમ આવી પડશે. માટે આ વખતમાં એના બંધ કરવાની તદખીર કરવી જોઈએ નહીં તો આગળ જતાં જરૂર મોટી ખવારી થશે.

ખીલું આપણી મુસલમાની કામ ખીલ કોમોમાં વખાણાયલી છે અને ખીલ કોમોના લોકોનો ધર્મ સંબંધી આપણે વિષે સારે વિચાર છે અને જ્યારે આવા દરચૂસી-પણાના કામ એટલે કે આપણે ઘેર પડ્યા રહીએ અને આપણી મા બેનો તથા બેરી ગાવું સાંભળવા જાય ત્યારે આપણે વિષે લોકોના જે સારો વિચાર બંધાયેલો છે તે ખિલકુલ નાશ થયા વગર રહે કે નહીં ? માટે આપણે પોતાની આબરૂ જાળવી રાખવાની તદખીર / સ્ત્રી જોઈએ

આલેમોનો કોલ છે કે ગુનાહ ગુનાહને જિંચ છે અને એ કોલની સચાઈ કુમણીઓનાં મોઆમેલાનાં જીવામાં આવે છે; તે એ કે કુમણીઓ ફક્ત ગાય છે એટલું જ નહીં પણ તેની સાથે બીજાં પણ ટોંગ કે છે—જેવા કે કોઈ તો ગાકુ લઈ દૂદ છે, કોઈ મરદનો વેષ ધારણ કરે છે, કોઈ પેટે માટલુ બાંધી જાણવાનું ડોળ દબાડે છે અને ફાહેશાં કલામ બોલે છે. એ ઉપસંત બીજાં પણ કેટલાક નાલાયક કામો થાય છે જેનું આ જગ્યાએ જાહેર કરવું મુનાસીબ નથી.

આપણી કોમમાં ઢોલક વગાડવાનો રીવાજ એટલો જ સાધારણ થઈ ગયો છે કે નજીવ કારણસર દશ વીસ મા બેના એકઠી થઈ ઢોલકી વગાડવા મંડી જઈ ગાય છે. એતો કુમણીઓ કરતાં પણ વધારે ભૂકું કારણકે કુમણીઓ તો મજલિસ જમીલા હોય છે તેમાં ગાય છે અને તેઓમાંની જે કોઈ નફરત હોય તેજ ભરી મજલિસમાં નફરતાઈ કરે પણ બીજીઓને તો મુલાહેઝો રહે છે. મગર ઢોલકી વખતે એવી કાંઈ મજલિસ ન હોવાથી એરતો બેઠારમ થઈ નફરત બોલતાં અચકાતી નથી. માટે એ વાતનો બંદોબસ્ત નહીં થયો તો આગળ જતાં તેઓને બદ કલામ બોલતેની આદત થઈ જશે. અને એનું પરિણામ ઘણું જ ખરાબજે નિવડશે. જને ઢોલક વગાડતા આવડે તેને ગાયન તો શીર્ષું જ નહીં. ત્યારે ગાવા જાણે, વગાડવા જાણે એવાને જો કોઈ ભૂંડે રસ્તે દારવનાર મલે તો ફરી એ ધંધો હજિતઆર કરે એમાં નવાઈ શી ?

મારા સાંભળવામાં આવ્યું છે કે ફટલીએક ઢોલક વગાડનારીઓ જો કે જાહેર રીતે ગાવા વગાડવાનો તેઓનો ધંધો નહીં હોવા છતાં ફટલીક જગ્યાએ પૈસા લે છે, ત્યારે આ મુરબ્બીઓ, આંધળી મા બેના એ ધંધો કરે માં તમે શી થશો ? કદી નહીં.

કુમણીજીને તો લગન વગેરે મોટા પ્રસંગે બોલાવવા માં આવે છે પણ ઢોલકનો જ્યારે બોલોજો રીવાજ થઈ જશે તો “હિંદુસ્થાન બડા મકાન ઘરઘર તખલા ઘરઘર તાન” એ કહેવત આપણનેજ લાગુ પડશે.

હાલમાં તમે જુઓ છોકે જે મા બેનાને ગાવા વગાડવાનો શોખ થઈ ગયો છે તેઓ જ્યારે સાંભળે છે કે કુમણીજીનો તથા ઢોલકીનો રિવાજ બંધ કરવાની કોશીશ થાય છે ત્યારે તેઓ ઘણી નાખુશી બતાવે છે, તરેહવાર બહાના કરે છે, અને આખરે પોતાના આવિંદને ઉધું ચતું સમજાવી બંદોબસ્ત તોડવાની કોશીશ કરે છે. પણ ખુદા ન કરે એના શોખ પૂરતો થઈ જાય તથા ગાવા વગાડવાના શોખવાળાં વધી જાય તો ફરી આગળ જતાં તેઓને બંધ કરવાને કોઈ પણ ઉપાય રહેશે નહીં.

દરેક ગુનાહની આસિયત એવી છેકે તથી દિલ કાળું થઈ જાય છે જેથી તે કામમાં ફરીબી તે ફોં છે, પણ ગાવા વગાડવામાં બીજા ગુનાહો કરતાં લોહ ચુંબક માફક એક જૂદીજ તરેહની ખેંચાણ થાય છે. જેવીકે ઢોલક તથા તખલાના ઠેકાઓ વખતે હાથ પગ અને માથું ખુદખખુદ હાલે છે, એ નાચ મુજરો જોનારાઓ ઉપર કંઈ છુપું નથી. તો તેજ મસ્તીમાં સાહેલીઓ નાચવા મંડી જાય એમાં શી નવાઈ ?

જેમ ઢોલકના શરૂ રિવાજમાં શરમા શરમી હતી અને હાલમાં તે રિવાજ જરૂરી રહેવાથી જેમ શરમ ઉડી ગઈ છે તેમજ ખુદા ન કરે નાચવાથી પણ ઉડી જાય તો તમે પોતે સમજી લીધો કે કેટલી ખુરાઈ થઈ અને એવું થવાથી લજવાશે કોણ—મરદો કે ચોરતો.

ઘણી ખરી ઈશકની ગજલો જે ગવાય છે તેની આ પ્રમાણે મતલબ હોય છે “ચારની તલબગારછું—તેના દીદારની મુશતાક છું—ખુદાને વાસ્તે કોઈ તેને મારી પાસે લાવ—યા વગર કતલ થઈ ગઈ છું—તેની જૂદાઈથી મરવા પડી છું—અગર મારી બગલમાં આવી જઈ બોસો લીએ તો મારી લ ટાડું થાય વગેરે.” એવા મઝમુન પાનારીઓ

ભાઈ વગેરે સાંભળે (કારણકે ગાનારીઓ જોરથી ગાય છે) તો ફરી ખ્યાલ કરો કે તેઓના દિલ જો ગેરતવાલા હશે તો કેવાં કાંપશે? અને જો ગેરતવાલા નહીં હશે તો ખેરાક તેઓ દરચૂસ હોવા જોઈએ. વધારે શું લખું, એની પુરાઈઓ આપ પોતેજ વિચારી જુઓ.

વળી જુઓકે આપણે વિષે એક નકલ મશહૂર છે કે “જ્યાંભાઈકી શાદીમે ધીંગાણા જોહોત-ખાના પીના થોડા આર કુતોકી મોત.” એની મતલબ એવી છે કે આપણા લોકો નાચ રંજ વગેરે ધાંધલમાં પૈસો ખરબાદ કરવા માટે એટલા તો પ્રખ્યાત છે કે બીજી કોમના લોકો આપણી નકારી ચાલ ચલાણનો દાખલો લેતા થઈ ગયા છે. અફસોસ આપણે માટે એ કેવી મોટી શરમની વાત !

હવે ખુદા તઆલાના ફઝલો કરમથી આપણી કોમ પહેલાં કરતાં ધંધા ફજગારમાં આગળ વધવા લાગી છે અને ભવિષ્યમાં હજી આપણાં વધારે સુખી થવાના ચિન્હ માલમ મહે છે. ત્યારે કમાઈ વધવાના સબબથી એ ધીંગાણાઓ અગર બંધ નહીં કરશે તો આગળ જતાં ઘણાં વધી જશે એ ખુલ્લું છે. ત્યારે આપણને લાજિમ છે કે આપણી બદ ચાલનો જે ખટ્ટો આપણને લાગ્યો છે તેને રૂપા હરામ અને ભૂડા કામોથી ખચી દૂર કરવાની કોશીશ ફરવી જોઈએ. અને જો ઉપરની નસીહતો પ્રમાણ ચાલી ચૂકી પુરી રસમો તરક કરશે તો મજદૂર બદનામીથી છુટી દીન ફુનિઆ બનનેનો લાભ લેશે.

પ્રથમ જેમ આપણે ત્યાં છોકરું પેદા થતું તે વખતે ફોજડાઓ વધાઈ લેવા આવતા તે આપણા મુરખીઓએ જેમ હિંમત કરી તેમના મનહુસ કદમને બિલકુલ બંધ કીધા કે તેવીજ રીતે આ કામોમાં પણ હિંમત રાખી કોશીશ કરશે તો જરૂર આવા પુરા કામો બંધ થઈ જાય એમાં અનનુબ નથી, અને જે મરદા છે તેમની આગળ કાંઈ મોટું કામ નથી.

આપણી કામમાં સૌ સુખીએ નથી તેમ દુઃખી પણ નથી. પણ એકંદર જોતાં ગરીબોના ભાગ વધારે છે. તેઓ જ્યારે શાદી કરવા નીકળે છે ત્યારે તેમને સાહુકારનું ઘર પહેલાં શોધવું પડે છે. અગર થોડા ઘણાં રૂપિયા પાસે હોય તોપણ સાહુકાર તો ખરોજ. હવે સાહુકાર પાસેથી બ્યાજે રૂપિયા કઢાવતી વખતે દલાલની દલાલી કોથલી ખોલામણી તથા વટાવ વીગેરે તો રૂપિયા લેતાંજ લાગુ પડે છે. ખાડી ના જે રૂપિયા મલે તેમાંથી અર્ધા ઉપરાંત તો આવા ખુરા કામોમાં હરામ રસ્તે વપરાય છે તો જો એવી નકારી રસમો ન હોય તો થોડા રૂપિયામાં કામ ચાલ્યું જાય. મુસલમાનના પૈસા કોઈ બીજો ખાય નહીં અને આપણે એટલા બધા કરજના ખાડામાં પહોંચે નહીં.

શાદી થયા પછી ઘણીઘણીઆણી જોઈમાં જોઈ ચાર પાંચ માસ એકઠા રહેવાથી તેઓમાં ઇખલાસ મોહબત વધે છે અને એજ કારણથી હઝરત નવા પરજોલા માણસને લશકરમાં મોકલતા નોહોતા. આપણાં લોકો પરદેશથી કમાઈ લાવી વતનમાં ઘેર બેસી ખાય છે, વતનમાં કોઈ તરેહનું કમાવવાનું સાધન નથી. ત્યારે જો નાચ કુમણીએ ઢોલક વગેરેના નકામો ખરચ નીકળી જાય તો તેઓ પોતાના કમાઈ લાવેલા પૈસામાં વધારે દિવસ રહી શકે. નહીં તો આવા આવા નકામા અને બેહુદા ખરચોમાં પૈસો ઉડાવી દેવાથી હુક મુદતમાં પાછા પરદેશ ફરવાની તેમને ફરજ પડે છે.

ઘણાંખરા લોકો શાદી કરવાને પોતાના ઘરખાર ગીરો મૂકી બ્યાજે રૂપિયા લાવી એવા એવા ખુરા રિવાજે કે જ્યાં તેને ખરચ્યા વગર રહેવાનું નથી, તેમાં ખરચી નાંખે છે પણ શાદી થઈ ગયા બાદ એક બે મહિનામાં ખરચની તંગી પડવાને લીધે પોતાની આરતના ઘરેણાં ઉતારી લઈ ગીરો મૂકવાનું તેનું દિલ થાય છે. જો આરત નેક હોય તો પોતાના ઘરની ઇજતની ખાતર ઘણીનું કહ્યું માની ઉતારી આપે છે પણ જો કોઈ હઠીલી હોય અને નહીં આપે તો બેઠ વચ્ચે જઈ આસુખનાવ થયા વગર રહેતો નથી માટે જો આપણે જે

ખોટા કામોના અટકાવનો ખંદાખસ્ત કરી એ રૂપિઆને એવા હરામ રસ્તે ન ખરચી ઘરેણાં લઈએ તો મહરના કરજથી છૂટીએ એટલા બ્યાજથી બચીએ, અને જો ખાધાખાઈમાં રાખીએ તો પણ ઘણી ઘણી આણીને ઘણી મદદ મલે.

હવે દુકમાં - એટલું જ કહેવાનું કે ઉપર બતાવેલી નાચ કુમણીઓ તથા ઢોલકીની ખુરી રસમો ઉપરાંત બીજી ઘણી ખરી રસમો શાદી વગેરે પ્રસંગે જોવામાં આવે છે જેવી કે વાળું ગાળું-તેલ પીઠી, મંડવાને દિવસે શીતની ચાંલકી, ઘોડો તથા નાવ, કંગનો, જલવો, સાહનક મોહાગણો, વગેરે વગેરે. એ રસમો પણ ઘણી ખુરી છે અને એવા ધસરાફ ખરચથી કોઈ તરેહનો ફાયદો નથી બલકે પૈસાની હરામ રસ્તે ખરબાદી અને ખુદા અને રસુલના હુકમની ના ફરમાની. એ વાતની ખુરાઈઓ ફિક્કે મુખીન તથા ફિક્કેઆસાનમાં લખેલી છે.

એ નહારા કામો બંધ કરવા સામે અગર ઝોરતો વાંધો ઉઠાવે કે એવી એવી રસમો કાઢી નાંખશે તો લગન વગેરેમાં કોઈ તરેહની ગંમત પડશે નહીં અને વળી કેટલાક સગાંવહાલાં પણ આવશે નહીં, તેના જવાબમાં તેમને એટલું જ કહેવાનું કે ખુદા અને તેના રસુલને રાજ કરવું તમને મંજૂર છે કે તમારા સગાં વહાલાઓને ? કારણકે શરિઅત પ્રમાણે કાર કરવાથી ખુદા અને તેના હુખીખ રાજ થાય છે. અગર ઝોરતોના ઉંઘા ચત્તા સમજાવ્યાથી ખોટા રસ્તે દારાઈ પોતાના સગાંવહાલાઓને ખુદા તથા તેના રસુલ કરતાં વધારે ગણી બિદઅતોના કામ કરશે તો ફરી આખેરતમાં શકાઅતને માટે કોની પાસે જવું છે—તે વખતે તો હઝરત મોહમ્મદ (સલ્લલ્લાહો અલેહે વસલ્લેમ) સિવાય મા બાપ ભાઈ ખેન તથા ફરજંદ વગેરે કોઈ કામ આવશે નહીં. માટે જો ભાઈઓ ! હઝરતની શકાઅતની હમેદ રાખી આ ચંદરોજની ફાની દુનિઆમાં ખુદા અને તેના હુખીખની રજમંદીનાં કામો કરો જેથી આખેસ્તમાં શરમિંદગી થાય નહીં.

આપણી કોમમાં એ સિવાય બીજી કોઈલી બધી પુરાઈએ દાખલ થઈ ગઈ છે કે જે ભાઈએ તમે અક્કલના કોડીઆમાં શરિઅતનું તેલ પૂરી પોતાના ચલણોના ઝોરડામાં તપાસ કરશો તો સેંકડો માલમ પડશે. પણ તે સર્વથી તમને વાકેફ કરવું એ જાણે જાણીતાઓને જાણાવ્યા બરોબર છે અને ચોપાનિયામાં જગ્યા પણ નથી.

એક માણસે યાકુતનો પાહાડ જોયો અને તે યાકુતો લેવા, પાસે આવી જૂંચે છે કે યાકુતના નાના કુકડા નીચે પડેલા છે, પણ ઉપર ઊંચી કિંમતના મોટા મોટા કુકડા પડેલા છે, તે લેવા જોઈએ એવું ધારી ઉપર ચઢવા લાગ્યો પણ તે પાહાડના પથ્થર એવા તો તેજ હતા કે જે ચઢે તેના પગ કપાય. પણ તે માણસે સારા જવાહિરાતની લાલચે ઉપર ચઢવા શરૂ કરીયું. જેમ જેમ ઉપર ચઢતો ગયો તેમ તેમ તેના પગ કપાતા ગયા. પણ તેના ખ્યાલ જવાહિરાતપર હોવાથી પગનું નુકસાન તે વખતે માલમ પડ્યું નહીં. યહી જવાહિરાત લઈ નીચે આવવા લાગ્યો ત્યારે પેલા પગનું દરદ માલમ પડ્યું જેથી નીચે ઉતરી શક્યો નહીં અને છેવટે ત્યાંજ મરાણ પામ્યો. એવીજ રીતે નાચ રંગના શોખથી દીનનું નુકસાન હાલમાં માલમ પડતું નથી. પણ છેવટે નુકસાન જરૂર માલમ પડશે અને તે વખતે પસ્તાવનું કામ આવશે નહીં ને હલાક થશે. (હિદાયત)

ખુદ તઆલા તેના પ્યારા હખીઅના તુફલથી
આપણને દીનની મોહબત અને રાહે રાસ્તપર ચાલવાની
તોફીક દીયા.

બિદ્યંતો શિક્ષે અલ્લાહ ખચાલે હમકો

સાથ ઈમાનકે દુનિયાસે ઉઠાલે હુમકો.

અપની રહમતસે પુદાયા તું નિભાલે હમફા

હશ્રમે કરદ મેહમતકે હપાલે હમદો

આમીન.

